

T. B. M. M. (S. Sayısı : 119'a 1 inci Ek)**Danıştay Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine ve Bu Kanuna Bazı Maddeler Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/499)****Adalet Komisyonu Raporu***Türkiye Büyük Millet Meclisi**Adalet Komisyonu**Esas No. : 1/499**Karar No. : 15*

12.1.1990

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Komisyonumuzun 3.11.1988 Tarih ve 28 Karar No.lu raporu ile sonuçlandığı Danıştay Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine ve Bu Kanuna Bazı Maddeler Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı Genel Kurul gündeminde iken Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 89 uncu maddesine göre yeniden incelenmek üzere Genel Kurulun 11.1.1989 Tarihli 53 üncü Birleşiminde Hükümetçe geri çekilmiştir.

Tasarı Komisyonumuz metni esas alınmak suretiyle Adalet Bakam Sayın Oltan Sungurlu'nun, Danıştay Başkanlığı ve Adalet Bakanlığı temsilcilerinin de katılmalarıyla bir kez daha görüşülmüş ve maddeler üzerinde yapılan değişiklik ve ilaveler aşağıda açıklanmıştır.

1. Yargılama Hukukunda hâkim olan görüş, yargı işlerinde iki dereceli inceleme yapılmasıdır. Bu Kanun Tasarısı ile Danıştayın ilk derece mahkemesi olarak baktığı işlerde de temyiz sistemi getirilmektedir. Danıştayın ilgili dava dairesinin kararının temyizen veya itirazen İdarî veya Vergi Dava Daireleri Genel Kurulunda incelenmesi sırasında, temyiz veya itiraza konu karara müessir olacak hukukî işlemlerin yapıldığı toplantıda bulunmuş veya karara katılmış olan başkan ve üyelerin, bu kararın temyiz ve itiraz incelenmesi sırasında İdarî veya Vergi Dava Daireleri Genel Kurullarına katılmamaları yine Yargılama Hukukunun vazgeçilemez bir ilkesidir. Zira, temyiz veya itiraz incelenmesi sırasında karara müessir olacak hukukî işlemlerin yapıldığı toplantıda bulunmuş veya karara katılmış olan başkan ve üyelerin o dava ile ilgili görüş ve düşünceleri önceden belli bulunmaktadır.

Bu itibarla, Yargılama Hukukundaki tarafsızlık ilkesinin korunması amacıyla bu durumda olan başkan ve üyelerin İdarî veya Vergi Dava Daireleri Genel Kuruluna katılmalarını önlemek ve temyiz veya itirazen incelenmekte olan kararı verenin daire veya daireler oluşuna göre toplanma ve görüşme yeter sayılarının farklı bir şekilde düzenlenmesini sağlamak amacıyla Tasarıya Danıştay Kanununun 17 nci maddesini değiştiren çerçeve 1 inci madde eklenmiştir.

2. Danıştay Kanununun yürürlükte olan 19 uncu maddesi Başkanlık Kurulunun Danıştay Başkanı ile Başkanvekillerinin dışında seçimle oluşmasını öngörmektedir. Bu sistem hizmet gereklerine daha uygun düşmektedir. Bu nedenle Tasarının çerçeve 1 inci maddesi Tasarı metninden çıkarılmıştır.

3. Anayasanın 115 inci maddesinde : Bakanlar Kurulunun, Kanunun uygulanmasını göstermek veya emrettiği işleri belirtmek üzere, Kanunlara aykırı olmamak ve Danıştayın incelemesinden geçirilmek şartıyla tüzükler çıkarabileceği, yine 155 inci maddesinde : Danıştayın görevleri arasında Bakanlar Kurulunca gönderilen Kanun Tasarıları hakkında düşüncesini bildirmek ve tüzük tasarılarını ve imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerini incelemek de sayılmıştır. Anayasanın söz konusu hükümlerine uygunluğun sağlanması için Tasarının 2 nci maddesinin (c) ve (d) bentleri madde metninden çıkartılmış ve çerçeve 2 nci madde bu değişikliğe uygun olarak yeniden düzenlenmiştir.

4. Tasarının çerçeve 3 üncü maddesi ile değiştirilen Danıştay Kanununun 24 üncü maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan "mahallî idarelerin" ibaresi "belediyeler ile il özel idarelerinin" şeklinde değiştirilmiştir.

5. Tasarının Komisyonumuzca düzenlenen çerçeve 4 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

6. Tasarı ile İdarî ve Vergi Dava Daireleri Genel Kurullarının ilk derece mahkemesi olarak baktığı davaların bu Genel Kurulların görevinden çıkarılması öngörüldüğünden, bu kurulların temyize tabi kararları kalmayacağı ve idarî dairelere yargı işlerinin verilmemesi amaçlandığı için çerçeve 5 inci madde ile Danıştay Kanununun 26 ncı maddesinde yapılan değişiklikle yer alan "Genel Kurulda" ibaresine sistem değişikliği nedeniyle gerek kalmadığından çerçeve 5 inci madde Tasarı metninden çıkarılmıştır.

7. Danıştay Kanununun Mer'i 37 nci maddesinin dava dairelerinin işlerinde birbirine göre nisbetsizlik olması halinde bu daireler arasında iş nakline imkân tanınması hizmet gereklerine daha uygun düşmektedir. Diğer taraftan idarî dairelere yargı işi verilmesi halinde Kanunun 14 üncü maddesinin (3) numaralı fıkrası uyarınca yükseköğrenimlerini, hukuk veya hukuk bilgisine programlarında yer veren siyasal bilimler, idarî bilimler, iktisat ve maliye alanlarında yapmamış olan ve idarî dairelerde görev yapan Danıştay meslek mensuplarının bu dairelerin yargı görevi yaparken görüşmelerine katılamamaları hizmetin aksamasına sebep olacağından Danıştay Kanununun 37 nci maddesini değiştiren Tasarının çerçeve 6 ncı maddesi Tasarı metninden çıkarılmıştır.

8. İdarî ve Vergi Dava Daireleri Genel Kurullarının ilk derece mahkemesi olarak baktığı davaların, bu kurulların görevinden çıkarılıp, konusuna göre ilgili İdarî ve Vergi Dava Dairesince bakılmasını temin etmek amacıyla Danıştay Kanununun 38 inci maddesinin (2) numaralı fıkrasının yürürlükten kaldırılması ve kurulların ısrar kararlarını ve İdarî ve Vergi Dava Dairelerinden ilk derece mahkemesi olarak verilen nihaî kararlara karşı yapılan temyiz istemlerini inceleme ve karara bağlama görevi verilmesini temin etmek amacıyla Tasarının çerçeve 7 nci maddesi çerçeve 5 inci madde olarak yeniden düzenlenmiştir.

9. Tasarının çerçeve 5 inci ve 6 ncı maddeleri Tasarıdan çıkarılmış bulunduğundan bu maddeler ile paralellik sağlanması amacıyla Tasarının çerçeve 8 inci maddesi de Tasarı metninden çıkarılmıştır.

10. Tasarının çerçeve 2 nci maddesinde yapılan değişikliğin sonucu olarak Tasarının çerçeve 9 uncu maddesi de Tasarı metninden çıkarılmıştır.

11. Tasarının çerçeve 7 nci maddesinde yapılan değişiklik ile İdarî veya Vergi Dava Daireleri Genel kurulunun ilk derece mahkemesi olarak baktığı davalar, bu kurulların görevinden çıkarılıp, konusuna göre ilgili idarî ve vergi dava dairelerinin görevine girmiş bulunduğundan ve İdarî veya Vergi Dava Daireleri Genel kurullarının temyize tabi kararlarından söz edilemeyeceğinden, Danıştay Genel Kurulunun temyiz mercii olmaktan çıkarılması gerektiğinden Tasarının çerçeve 10 uncu maddesi Tasarı metninden çıkarılmıştır.

12. Anayasanın 115 inci maddesi tüzüklerin kanunlara aykırı olamayacağını belirttiğinden Tasarının çerçeve 11 inci maddesi ile değiştirilen Danıştay Kanununun 48 inci maddesinin birinci cümlesinde yer alan "Anayasa ve" kelimeleri metinden çıkarılmış, tüzük tasarılarının görevli dairede incelenmesi sırasında yeni bir metin düzenlenemeyeceğine, inceleme sonucunu belirten bir rapor tanzim edileceğine açıklık getirmek amacıyla 48 inci maddenin birinci cümlesi yeniden düzenlenmiş ve çerçeve 6 ncı madde olarak kabul edilmiştir.

13. Tasarıda yapılan değişikliklerle idarî dava dairelerine idarî işlerin, idarî dairelere yargı işlerinin verilmesi kaldırılmış bulunduğundan sistem değişikliği gereği olarak Tasarının çerçeve 12 nci maddesinin (c) bendi ile (3) numaralı fıkrasının Tasarıdan çıkarılması amacıyla Tasarının çerçeve 12 nci maddesi çerçeve 7 nci madde olarak yeniden düzenlenmiştir.

14. Tasarının çerçeve 10 uncu maddesi Tasarıdan çıkarılmış olduğundan, bunun tabii sonucu olarak Danıştay Kanununun 61 inci maddesinin (3) numaralı fıkrasındaki değişikliğin de Tasarıdan çıkarılması gerekli olduğundan çerçeve 13 üncü madde Tasarı metninden çıkarılmıştır.

15. Tasarının 14, 15 ve 16 ncı maddeleri madde numaraları değiştirilerek Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir. Ancak 14 üncü maddenin madde gerekçesinde yer alan "olmaları" kelimesinin "olmamaları" şeklinde düzeltilmesi gerekmektedir.

16. Tasarının Geçici Maddesinde yer alan "mahalli idarelerin" ibaresi Tasarının çerçeve 3 üncü maddesinde yapılan değişikliğe paralel olarak "belediyeler ile il özel idarelerinin" şeklinde değiştirilmiştir.

17. Tasarının 12 nci maddesinde yapılan değişikliğe paralel olarak Tasarının çerçeve 17 nci maddesinde de gerekli düzeltme yapılmış ve çerçeve 11 inci madde olarak kabul edilmiştir.

18. Tasarının 18 ve 19 uncu maddeleri, 12 ve 13 üncü madde olarak aynen kabul edilmiştir. Raporumuz Genel Kurulun onayına sunulmak üzere saygı ile arz olunur.

Başkan
Alpaslan Pehlivanlı
Ankara
Sözcü
A. Reyhan Sakallıoğlu
Sakarya
Üye
Hasan Tanrıöver
Gaziantep
Üye
Rüştü Kâzım Yücelen
İçel
Üye
Ali Haydar Erdoğan
İstanbul
(Muhalifim)
Üye
Murat Başesgioglu
Kastamonu
Üye
Ahmet Neidim
Sakarya
(Muhalifim)

Başkanvekili
Gökhan Maraş
Kırşehir
Kâtip
Ali Pınarbaşı
Konya
Üye
Mehmet Pürdeloğlu
Hatay
Üye
Aldülbaki Albayrak
İstanbul
Üye
Talat İçöz
İstanbul

Üye
İhsan Nuri Topkaya
Ordu
Üye
Güneş Gürseler
Tekirdağ
(Muhalifim)

Üye
Orhan Veli Yıldırım
Tunceli
(Muhalifim)

ADALET KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

Danıştay Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine ve Bu Kanuna Bazı Maddeler Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Danıştay Kanununun 17 nci maddesine aşağıdaki (4) numaralı fıkra eklenmiş ve (4) ve (5) fıkra numaraları sırasıyla (5) ve (6) olarak değiştirilmiştir:

“4. İdarî dava daireleri ile vergi dava dairelerinin ilk derece mahkemesi olarak verdikleri kararların temyiz veya itiraz yoluyla incelenmesinde bu dairelerde hükme müessir olacak hukukî işlemlerin yapıldığı toplantıda bulunmuş veya karara katılmış olanlar genel kurullarda bulunamazlar. Bu temyiz ve itiraz incelemesinde genel kurulların toplanma ve görüşme yeter sayısı onbeştir. Ancak, iki dava dairesinin birlikte yapacağı toplantıda verilen kararların incelenmesinde, toplanma ve görüşme yeter sayısı onbirdir. Bu toplantılarda da hazır bulunanlar çift sayıda olursa en kıdemsiz üye kurula katılamaz.”

MADDE 2. — Danıştay Kanununun 23 üncü maddesinin (a) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“a) İdare Mahkemeleri ve vergi mahkemelerinden verilen kararlarla ilk derece mahkemesi olarak Danıştayda görülen davalarla ilgili kararlara karşı temyiz istemlerini inceler ve karara bağlar.”

MADDE 3. — Danıştay Kanununun 24 üncü maddesinin (2) numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“2. Danıştay, belediyeler ile il özel idarelerinin seçimle gelen organlarının organlık sıfatlarını kaybetmeleri hakkındaki istemleri inceler ve karara bağlar.”

MADDE 4. — Danıştay Kanununun 25 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 25. — İdare mahkemeleri ve vergi mahkemelerince verilen nihaî kararlar ile ilk derece mahkemesi olarak Danıştayda görülen davalarla ilgili nihaî kararlar Danıştayda temyiz yoluyla incelenir ve karara bağlanır.”

MADDE 5. — Danıştay Kanununun 38 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 38. — 1. İdari Dava Daireleri Genel Kurulu;

- a) İdare mahkemelerinden verilen ısrar kararlarını,
- b) İdarî dava dairelerinden ilk derece mahkemesi olarak verilen kararları temyizen inceler.

2. Vergi Dava Daireleri Genel Kurulu;

- a) Vergi mahkemelerinden verilen ısrar kararlarını,
- b) Vergi dava dairelerinden ilk derece mahkemesi olarak verilen kararları, temyizen inceler.”

MADDE 6. — Danıştay Kanununun 48 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 48. — Kanun tasarısı ve teklifleri Anayasaya, tüzük tasarıları ise kanunlara uygunlukla sınırlı olarak incelenir ve yeni bir metin düzenlenmeyerek sonucu belirten bir rapor tanzim edilir. Görevli daire, kanun tasarısı ve teklifleriyle tüzük tasarıları üzerindeki incelemesi-

ni Danıştaya geliş tarihinden itibaren üç ay içerisinde sonuçlandırmak zorundadır. Kanun tasarısı ve teklifleriyle tüzük tasarıları görevli daire dışında başka bir daire veya kurulda bir daha görüşülmez.”

MADDE 7. — Danıştay Kanununun 52 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasına (d) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki (e) bendi eklenmiş ve mevcut (e) bendinin bent harfi (f) olarak değiştirilmiştir.

“e) Ayrı yargı çevrelerinde bulunan idare ve vergi mahkemeleri arasında görev ve yetkiye ilişkin uyumsuzluklarda ve bağlantılı davalarda merci tayinini,”

MADDE 8. — Danıştay Kanununun 91 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Çalışma saatleri ve izinler

Madde 91. — Danıştayda haftalık çalışma süresi ve Danıştay meslek mensuplarının mazeret, hastalık ve aylıksız izinleri yönünden Devlet Memurları Kanunu hükümleri uygulanır.”

MADDE 9. — Danıştay Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 1. — İki dava dairesinin görevine ilişkin davalar, ilgili dava dairesinin isteği üzerine o dava dairesinin birlikte yapacakları toplantıda karara bağlanır. Bu toplantıya daire başkanlarından kıdemlisi başkanlık eder. Toplanma ve görüşme yeter sayısı dokuzdur. Kararlar oy çokluğuyla verilir.

Bu davalar, davanın açıldığı dairenin esas ve karar numaralarını alır.”

MADDE 10. — Danıştay Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 18. — İdarî İşler Kurulunda bulunan tüzük tasarılarıyla ilgili dosyalar, Danıştay Başkanlığınca derhal Başbakanlığa gönderilir.”

GEÇİCİ MADDE — Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte belediyeler ile il özel idarelerinin seçimle gelen organlarının organlık sıfatlarını kaybetmeleri talebiyle Danıştay dışındaki idarî yargı mercilerine intikal etmiş dosyalar, herhangi bir karar verilmeksizin onbeş gün içinde Danıştaya gönderilir.

Yürürlükten kaldırılan hükümler

MADDE 11. — Danıştay Kanununun 10 uncu maddesinin (3) numaralı fıkrası, 32 nci maddesinin (g) bendi ile 46 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 12. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 13. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.